



Plats och tid Miljösamverkan östra Skaraborg, Billingen och Teams, kl. 13.05–15.05

Beslutande Philip Segell (M), Skövde, ordförande
Maria Bruckshaw (KD), Falköping ersätter Ingrid Martens (C), Falköping
Lena Sjödahl (M), Falköping
Björn Bröne (L), Hjo
Anders Karlsson (S), Hjo
Anders Lundgren (C), Karlsborg, 2:e vice ordf.
Tommy Westerberg (C), Skövde ersätter Peter Kornestedt (S), Karlsborg
Margareta Lindh (S), Skövde ersätter Göran Bergman (S), Skövde
Gunnel Johansson (S), Tibro
Thomas Danielsson (M), Tibro

Övriga närvarande	Ersättare	Tjänstemän
	Anders Blom (MP), Falköping Kerstin Strandbergh (M), Hjo Kenny Johansson (S), Hjo Thomas Carlsson (S), Tibro	Pelle Holmström, förbundschef Jenny Möller, avdelningschef avlopp, hälsoskydd, livsmedel Max Ulrikz, avdelningschef miljöskydd Eleonor Daag, sekreterare Alexander Spak, VA-rådgivare, § 21 Anna Toftedahl, miljöinspektör, § 21–24
	Övriga	
	Lars Elinderson, revisor Ronny Wennerström, revisor, från § 26	

Ajournering Kl. 14.10–14.20

Utses att justera Gunnel Johansson

Underskrifter

Sekreterare

Paragrafer 21–29

Ordförande

Justerande

.....
Eleonor Daag
Philip Segell
Philip Segell (M)
Gunnel Johansson
Gunnel Johansson (S)

ANSLAG

Protokollet är justerat

Organ

Miljönämnden östra Skaraborg

Sammanträdesdatum

2021-04-07

Anslaget sätts upp

2021-04-12

Anslaget tas ner

2021-05-04

Förvaringsplats för
protokollet

Miljösamverkan östra Skaraborg, Hertig Johans torg 2, Skövde

Underskrift

.....
Eleonor Daag



Innehållsförteckning

Remiss om regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland.....	3
För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör BRF Vasastaden, Skövde kommun.....	5
För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör HSB:s BRF Dolken i Skövde.	11
För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag, Falköpings kommun.....	16
Företrädare för Miljönämnden östra Skaraborg vid förbundsstämma för Sveriges miljökommuner den 5 maj 2021	22
Information.....	23
Projektrapporter.....	24
Redovisning av delegationsbeslut	25
Övriga frågor	26

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande



Remiss om regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg ställer sig bakom mål och åtgärdsförslag i förslaget till regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland och lämnar följande yttrande.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har tagit fram ett bra och genomarbetat förslag på regional vattenförsörjningsplan som kommer att innebära mycket nytta för dessa frågor i framtiden.

Den regionala vattenförsörjningsplanen är tydlig och de föreslagna åtgärderna för länet är bra formulerade. Miljönämnden ser positivt på att man i planen har tagit fram förslag på åtgärder riktade till kommuner och länsstyrelsen. Vattenförsörjningsplanens åtgärder innebär främst mer samverkan mellan kommuner och länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska också ta fram tydligare kunskapsunderlag för länets viktiga vattenförekomster, vilket miljönämnden är positiv till.

Miljönämnden anser att vattenförsörjningsplanen kommer att fungera som ett värdefullt planeringsunderlag för t.ex. va-planer och detaljplaner, men också som ett bra underlag för miljöprovningar och rådgivning. Planen kommer att underlätta arbetet med att skydda värdefulla vattenresurser och ge en tryggad tillgång till dricksvatten. Planen skapar också bättre förutsättningar för en ökad beredskap inför framtida störningar inom vattenförsörjningen.

I planen framgår det att Västra Götalands län till största delen ingår i Västerhavets vattendistrikt och att man har införlivat Västerhavets åtgärdsprogram 2021–2027 (samrådshandlingar) vad avser åtgärder riktade till myndigheter och kommuner, men skriver inget om Södra Östersjöns vattendistrikt. De delar av miljönämndens medlemskommuner som har avrinning mot Vättern ingår i Södra Östersjöns vattendistrikt (i stort sett hela Karlsborgs kommun och delar av Tibro och Hjo kommuner). Miljönämnden anser att det borde vara bra att nämna något om detta i planen.

På sidan 22 i planen verkar det vara en del osammanhängande text och otydliga hänvisningar. Miljönämnden förutsätter att det rättas till vid korrekturläsning i ett senare skede.

849



MN § 21 forts.

Miljönämnden föreslår ett tillägg på sidan 11. Nämndens text är fetmarkerad:

*Kommunernas miljönämnder har ansvar för viss tillsyn som rör dricksvatten. Vattentäkter som försörjer kommersiella verksamheter **eller offentlig verksamhet oavsett verksamhetens storlek, fler än 50 personer eller där uttaget överstiger 10 m³/dygn omfattas av kommunens livsmedelstillsyn.***

Miljönämnden föreslår ett tillägg på sidan 39. Nämndens text är fetmarkerad:

*För att vattenförsörjningen ska vara robust behöver också de organisationer som arbetar med den ha tillräckliga personella och ekonomiska resurser och god kompetens för att utföra sitt uppdrag. **För att kunna bibehålla en hög dricksvattenkvalitet kommer det sannolikt att krävas mer kunskap om nya metoder för både mikrobiologisk och kemisk beredning av dricksvatten.** Även detta behöver planeras för så att det finns kontinuitet i arbetet med vattenförsörjningsplanering.*

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen har skickat en remiss om en regional vattenförsörjningsplan för Västra Götalands län till Miljönämnden östra Skaraborg för yttrande. Förslaget till plan redovisar dagens vattenbehov och scenarier för framtida vattenbehov som underlag för diskussion. Planen beskriver vilka av länets vattenresurser som är viktiga för framtida dricksvattenförsörjning samt vilka åtgärder som behövs för att öka eller bibehålla en god vattenkvalitet och balans mellan tillgång och behov i vattenförsörjningen.

Syftet med planen är att säkerställa långsiktig tillgång till råvatten för att täcka dricksvattenbehovet till och med år 2100.

Länsstyrelsen önskar svar senast den 17 maj 2021.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2021-03-18

Remiss från länsstyrelsen om regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, dnr 14381-2017



För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör BRF Vasastaden, Skövde kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga Bostadsrättsföreningen Vasastaden med organisationsnummer 766600-2865 om följande:

1. BRF Vasastaden ska genomföra de åtgärder som behövs för att radonhalten inte ska överskrida referensnivån på 200 Bq/m³ luft i någon av lägenheterna i flerbostadshusen nedan. Tabellen visar vilka lägenheter som hade mätresultat som överskred Strålskyddsföreskriftens referensnivå i tidigare mätning.

Fastighetsbeteckning	Adress
Geten 1	Ingegatan 8, [redacted]
Geten 1	Ingegatan 2, 4, [redacted], 6
Geten 1	Ingegatan 10, 12, [redacted]

2. Efter att BRF Vasastaden utfört åtgärder ska de genomföra nya radonmätningar i de lägenheter där radonhalter konstaterats vara över 200 Bq/m³ luft, se tabellen i punkt 1. Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden senast den **31 januari 2022**.
3. Utföra mätningar i följande lägenheter:
 - De lägenheter som angränsar till en lägenhet med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft och ligger på samma våningsplan.
 - Lägenheten ovanför och nedanför lägenheten med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden **senast den 31 januari 2022**. Om BRF Vasastaden har mätt i någon av lägenheterna i punkt 3 tidigare och resultatet var under referensvärdet 200 Bq/m³ luft, behöver de inte göra om mätningen i den lägenheten.

4. När BRF Vasastaden redovisar mätresultat till miljönämnden ska det framgå vilken lägenhet som respektive mätning är utförd i.
5. Om BRF Vasastaden säljer någon av de aktuella fastigheterna innan de har hunnit redovisa de nya mätningarna, ska de i stället lämna köparens namn och adress till miljönämnden.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

[Handwritten signature] 809



MN § 22 forts.

Nämnden beslutar att förena **punkt 2** i föreläggandet med vite om **50 000 kr** för vart och ett av flerbostadshusen i tabellen i punkt 1, om punkt 2 inte följs.

Av strålskyddslagen framgår att detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas eftersom inte annat bestämts.

BRF Vasastaden har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden har tidigare uppmanat BRF Vasastaden att mäta radon i sina flerbostadshus och redovisa resultaten till nämnden.

I november 2015 redovisade bostadsrättsföreningen radonmätningar till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten som visade att det fanns radhus där radonhalten överskred referensvärdet för radon i inomhusluft. I september 2016 (DB 2016-1487) förelade miljönämnden föreningen om att genomföra radonsänkande åtgärder och redovisa resultat från uppföljande långtidsmätningar till nämnden senast den 31 januari 2018.

Efter att föreningen överklagat beslutet ändrade länsstyrelsen det till att endast omfatta åtgärder för adressen Ingegatan 10. I maj 2017 fattade nämnden ett nytt beslut (DB 2017-517) om mätningar för radhusen på Ingegatan 8 och Ingegatan 2, 4, 6, Ingegatan 12. Mätningar skulle redovisas senast den 31 maj 2018.

I januari 2018 redovisade bostadsrättsföreningen nya mätningar. Nämnden granskade resultaten som visade att radonhalten i radhusen överskred referensvärdet för radon i inomhusluft. I mars 2018 (DB 2018-225) förelade miljönämnden föreningen om att genomföra radonsänkande åtgärder och redovisa resultat från uppföljande långtidsmätningar till nämnden senast den 31 maj 2019.

I mars 2018 kontaktade bostadsrättsföreningen miljönämnden och framförde att de har problem med att åtgärda radonhalten i radhusen och att de vill prova att genomföra åtgärder i en radhuslänga först. De misstänker att de kommer att behöva installera från- och tilluftsventilation för att komma till rätta med problemen. De skulle redovisa vilka åtgärder de gjort och vilka åtgärder de planerar senast den 31 maj 2019.

I december 2018 kontaktade bostadsrättsföreningen nämnden och berättade att de var tveksamma till att hinna göra mätningar, eftersom radonhalterna varierade kraftigt efter åtgärder. Föreningen skulle, om de inte hann göra långtidsmätningar, redovisa en ny tidsplan senast den 31 maj 2019. I maj hörde föreningen av sig och sa att handlingsplanen skulle bli försenad.



MN § 22 forts.

Den 27 augusti 2019 redovisade bostadsrättsföreningen en utredning av radonsituationen i radhusen. Utredningen innehöll kortidsmätningar och åtgärdsförslag. Kortidsmätningarna visade att radonhalten i radhusen överskrider referenshalten. Utredningen innehöll rekommendation om att installera installerar så kallad FTX (till- och frånluftsventilation med värmeåtervinning).

Föreningen uppgav att de ville återkomma med en plan efter att ha diskuterat förslaget till åtgärd.

Den 3 september 2019 redovisade bostadsrättsföreningen en handlingsplan som innefattade att täta sprickor i golv och installera pax-fläktar för att åtgärda ventilationen. Åtgärderna skulle vara klara 2021.

Den 10 oktober 2019 fattade miljönämnden beslut om att BRF Vasastaden skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten och redovisa uppföljande mätningar senast den 31 maj 2020. Åtgärderna skulle innefatta åtgärder som förstärkte ventilationen. Beslutet var förenat med ett vite.

Bostadsrättsföreningen kontaktade miljönämnden den 19 december 2019 om att styrelsen fattat ett nytt beslut om åtgärder. De planerade att följa åtgärdsrekommendationen från utredningen de redovisade i augusti 2019, det vill säga att de planerade att installera FTX. Konsult för att genomföra åtgärden var kontaktad.

I januari 2020 kontaktade bostadsrättsföreningens konsult miljönämnden med en tidsplan för installation av de nya ventilationsaggregaten. Konsulten kunde inte vara klar med installation och uppföljande radonmätning förrän i slutet av 2020. Bostadsrättsföreningen åtog sig att redovisa resultaten senast den 31 januari 2021.

I februari 2021 redovisade BRF Vasastaden uppföljande mätningar efter det att nya ventilationsaggregat installerats. Det fanns lägenheter där radonhalten överskred referensvärdet. Tillsammans med resultaten redovisade bostadsrättsföreningen en plan för att genomföra en flödeskontroll för att optimera aggregaten under våren och sommaren. Uppföljande långtidsmätningar av radonhalten var planerade till hösten 2021.



MN § 22 forts.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Av 3 kapitlet 5 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhälleliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddslagen framgår att det i fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

3 kapitlet 10 § strålskyddslagen: Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a. god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b. kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c. den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Av 8 kapitlet 4 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.



MN § 22 forts.

I 8 kapitlet 6 § strålskyddslagen finns det angivet att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Av 8 kapitlet 7 § strålskyddslagen framgår det att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

I 10 kapitlet 3 § strålskyddslagen finns det angivet att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår det att referensnivån för radon är 200 becquerel per kubikmeter luft (Bq/m^3 luft) inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

Miljönämndens bedömning

Eftersom BRF Vasastaden har redovisat att radonhalten inom nämnda flerbostadshus överskrider Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m^3 och på grund av risken för lungcancer i samband med höga radonhalter i bostäder bedömer miljönämnden att det finns skäl att kräva att de ska vidta åtgärder för att sänka radonhalten.

Miljönämnden bedömer att BRF Vasastaden som fastighetsägare är de som har den faktiska möjligheten att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten. För att ta reda på om åtgärderna har haft effekt behöver nya mätningar göras efter att åtgärderna är klara. Miljönämnden bedömer att kostnaderna för att utföra åtgärderna och mätningarna är rimliga i förhållande till nyttan det medför.

BRF Vasastaden ska genomföra nya långtidsmätningar i de lägenheter där radonhalter över 200 Bq/m^3 luft har konstaterats för att visa att åtgärderna har haft effekt. Eftersom radonhalten kan variera inom ett hus och föreningen inte har mätt i alla lägenheter, är det viktigt att de genomför fler mätningar för att säkerställa att radonhalten inte är för hög i fler lägenheter i huset. Långtidsmätningarna ska ske enligt det urval som beskrivs i punkt 3 i beslutet.

Miljönämnden har tidigare förelagt BRF Vasastaden om att sänka radonhalten för lägenheterna på Ingegatan i tabellen i punkt 1 i detta beslut. Eftersom de inte har redovisat några resultat som visar på tillräckliga åtgärder inom förelagd tid anser miljönämnden att det är motiverat att förena föreläggandet med vite för att BRF Vasastaden ska genomföra åtgärder som sänker radonhalten i inomhusluften.

Fortsatt handläggning

När miljönämnden har tagit emot mätprotokoll från BRF Vasastaden kommer nämnden att granska dem. Om protokollen visar att radonhalten inte överskrider 200 Bq/m^3 luft kommer nämnden att avsluta ärendet.



MN § 22 forts.

Om BRF Vasastaden inte redovisar nya radonmätningar efter att de genomfört radonsänkande åtgärder för flerbostadshusen på Ingegatan i tabellen i punkt 1 i beslutet senast 31 januari 2022, kan miljönämnden begära att vitet ska dömas ut. De får då maximalt betala 150 000 kr. Nämnden kan även komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Miljönämnden kommer att fatta beslut om avgift för handläggningen av detta ärende. Avgiften per timma är 1 053 kr. Handläggningen har tagit 1 timma och 45 minuter. Avgiften blir då 1 811 kr. Nämnden skickar beslutet om avgift i form av en faktura.

I handläggningstiden ingår till exempel inläsning och beredning av ärendet, samråd med andra, registerhållning, upprättande av skrivelser samt beslutsfattande.

Avgiften tas ut med stöd av 10 kapitlet 4 § strålskyddslagen (2018:396) och den taxa för tillsyn inom strålskyddslagens område som gäller i den aktuella kommunen. Taxan är antagen med stöd av 8 kapitlet 14 § strålskyddsförordningen (2018:506).

Det är först när BRF Vasastaden har tagit emot fakturan som de kan överklaga den.

Om BRF Vasastaden vill lämna synpunkter på avgiften ska de höra av sig inom två veckor.

Miljönämnden kommer även att ta ut avgifter för den tid som uppföljningen av detta beslut tar.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2021-03-18

Beslutet skickas till

BRF Vasastaden, [REDACTED]
Hemkomfort Svenska Hem & Miljö AB, Sverige,
[REDACTED]

Bilaga till BRF Vasastaden

Överklagningshänvisning



För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör HSB:s BRF Dolken i Skövde

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga HSB:s BRF Dolken i Skövde med organisationsnummer 766600-0836 om följande:

1. Genomföra de åtgärder som behövs för att radonhalten inte ska överskrida referensnivån på 200 Bq/m³ luft i någon av lägenheterna i flerbostadshusen nedan. Tabellen visar vilka lägenheter som hade mätresultat som överskred Strålskyddsföreskriftens referensnivå i tidigare mätning.

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress
1657096	Lansen 1	Norra Bergvägen [redacted]
2181461	Dolken 1	Falkvägen 42 [redacted]
1961041	Dolken 1	Vintergatan 47 [redacted]
1862985	Bågen 2	Vintergatan 48 [redacted]
1857640	Dolken 1	Vintergatan 49 [redacted]
1771648	Bågen 2	Vintergatan 50 [redacted]

2. Efter att HSB:s BRF Dolken utfört åtgärder ska de genomföra nya radonmätningar i de lägenheter där radonhalter konstaterats vara över 200 Bq/m³ luft, se tabellen i punkt 1. Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden senast den **31 maj 2022**.
3. Utföra mätningar i följande lägenheter:
 - De lägenheter som angränsar till en lägenhet med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft och ligger på samma våningsplan.
 - Lägenheten ovanför och nedanför lägenheten med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden **senast den 31 maj 2022**. Om bostadsrättsföreningen har mätt i någon av lägenheterna i punkt 3 tidigare och resultatet var under referensvärdet 200 Bq/m³ luft, behöver de inte göra om mätningen i den lägenheten.

4. När HSB:s BRF Dolken redovisar mätresultat till miljönämnden ska det framgå vilken lägenhet som respektive mätning är utförd i.



MN § 23 forts.

5. Om bostadsrättsföreningen säljer någon av de aktuella fastigheterna innan de har hunnit redovisa de nya mätningarna, ska de i stället lämna köparens namn och adress till miljönämnden.

Nämnden beslutar att förena **punkt 2** i föreläggandet med vite om **50 000 kr** för vart och ett av flerbostadshusen i tabellen i punkt 1, om punkt 2 inte följs.

Av strålskyddslagen framgår att detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas eftersom inte annat bestämts.

HSB:s BRF Dolken har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg har tidigare uppmanat HSB:s BRF Dolken i Skövde att mäta radon i sina flerbostadshus och redovisa resultaten till nämnden. I maj 2015 redovisade de resultat från radonmätningar till nämnden. Miljönämnden granskade resultaten som visade att det fanns lägenheter där Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ luft överskreds.

Miljönämnden fattade beslut (DB 2015-972) om att bostadsrättsföreningen skulle genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus där det fanns överskridanden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 maj 2018. I juli 2018 redovisade föreningen uppföljande mätningar för några av lägenheterna. Nämnden granskade resultaten som visade att det fortfarande fanns lägenheter där 200 Bq/m³ luft överskreds.

I september 2018 förelade (DB 2015-3259) miljönämnden HSB:s BRF Dolken att genomföra radonsänkande åtgärder och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast den 31 maj 2020. Beslutet var förenat med vite. I mars 2020 lämnade bostadsrättsföreningen in nya uppföljande mätningar till nämnden, vilka visade att det fortfarande fanns lägenheter där 200 Bq/m³ luft överskreds. HSB:s BRF Dolken redovisade även resultat som visade att referensvärdet inte längre överskreds i följande flerbostadshus:

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress	Kommun
1996053	Dolken 1	Vintergatan 51	Skövde
1954255	Bågen 2	Vintergatan 52	Skövde

I april 2020 förelade miljönämnden HSB:s BRF Dolken att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten i de flerbostadshus som fortsatt hade för höga värden och redovisa uppföljande mätningar till nämnden senast 31 januari 2021. Beslutet var förenat med vite. I januari 2021 lämnade bostadsrättsföreningen in nya uppföljande mätningar till nämnden, vilka visade att det fortfarande fanns lägenheter där 200 Bq/m³ luft överskreds. HSB:s BRF Dolken redovisade även resultat som visade att referensvärdet inte längre överskreds i lägenheterna på Norra Bergvägen 33 och [REDACTED]

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

 89



MN § 23 forts.

I samband med att bostadsrättsföreningen redovisade nya uppföljande mätningar till nämnden åtog de sig att utföra nya radonsänkande åtgärder under år 2021.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Av 3 kapitlet 5 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällseliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddslagen framgår att det i fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

3 kapitlet 10 § strålskyddslagen: Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a. god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b. kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c. den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Av 8 kapitlet 4 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.



MN § 23 forts.

I 8 kapitlet 6 § strålskyddslagen finns det angivet att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Av 8 kapitlet 7 § strålskyddslagen framgår det att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

I 10 kapitlet 3 § strålskyddslagen finns det angivet att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår det att referensnivån för radon är 200 becquerel per kubikmeter luft (Bq/m³ luft) inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

Miljönämndens bedömning

Eftersom HSB:s BRF Dolken i Skövde har redovisat att radonhalten inom nämnda flerbostadshus överskrider Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ och på grund av risken för lungcancer i samband med höga radonhalter i bostäder bedömer miljönämnden att det finns skäl att kräva att de ska vidta åtgärder för att sänka radonhalten.

Miljönämnden östra Skaraborg bedömer att HSB:s BRF Dolken som fastighetsägare är de som har den faktiska möjligheten att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten. För att ta reda på om åtgärderna har haft effekt behöver nya mätningar göras efter att åtgärderna är klara. Miljönämnden bedömer att kostnaderna för att utföra åtgärderna och mätningarna är rimliga i förhållande till nyttan det medför.

HSB:s BRF Dolken ska genomföra nya långtidsmätningar i de lägenheter där radonhalter över 200 Bq/m³ luft har konstaterats för att visa att åtgärderna har haft effekt. Eftersom radonhalten kan variera inom ett hus och bostadsrättsföreningen inte har mätt i alla lägenheter, är det viktigt att de genomför fler mätningar för att säkerställa att radonhalten inte är för hög i fler lägenheter i huset. Långtidsmätningarna ska ske enligt det urval som beskrivs i punkt 3 i beslutet.

Miljönämnden har tidigare förelagt HSB:s BRF Dolken om att sänka radonhalten för flerbostadshuset i punkt 1 i beslutet. Eftersom de inte har redovisat några resultat som visar på tillräckliga åtgärder inom förelagd tid anser miljönämnden att det är motiverat att förena föreläggandet med vite för att bostadsrättsföreningen ska genomföra åtgärder som sänker radonhalten i inomhusluften.



MN § 23 forts.

Fortsatt handläggning

När miljönämnden har tagit emot mätprotokoll kommer nämnden att granska dem. Om protokollen visar att radonhalten inte överskrider 200 Bq/m³ luft kommer nämnden att avsluta ärendet.

Om HSB:s BRF Dolken inte redovisar nya radonmätningar efter att de genomfört radonsänkande åtgärder för flerbostadshusen i punkt 1 i beslutet senast 31 maj 2022, kan miljönämnden begära att vitet ska dömas ut. De får då maximalt betala 300 000 kr. Nämnden kan även komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Miljönämnden kommer att fatta beslut om avgift för handläggningen av detta ärende. Avgiften per timma är 1 053 kr. Handläggningen har tagit 2 timmar och 20 minuter. Avgiften blir då 2 457 kr. Nämnden skickar beslutet om avgift i form av en faktura.

I handläggningstiden ingår till exempel inläsning och beredning av ärendet, samråd med andra, registerhållning, upprättande av skrivelser samt beslutsfattande.

Avgiften tas ut med stöd av 10 kapitlet 4 § strålskyddslagen (2018:396) och den taxa för tillsyn inom strålskyddslagens område som gäller i den aktuella kommunen. Taxan är antagen med stöd av 8 kapitlet 14 § strålskyddsförordningen (2018:506).

Det är först när HSB:s BRF Dolken har tagit emot fakturan som de kan överklaga den.

Om HSB:s BRF Dolken vill lämna synpunkter på avgiften ska de höra av sig inom två veckor.

Miljönämnden kommer även att ta ut avgifter för den tid som uppföljningen av detta beslut tar.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2021-03-18

Beslutet skickas till

HSB:s BRF Dolken i Skövde, Box 253, 541 26 Skövde

HSB:s BRF Dolken i Skövde, c/o [REDACTED],
[REDACTED]

Bilagor till HSB:s BRF Dolken i Skövde

Överklagningshänvisning

Mottagningskvitto



För höga radonhalter i flerbostadshus som tillhör Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag, Falköpings kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag med organisationsnummer 556394-4783 om följande:

1. Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag ska genomföra de åtgärder som behövs för att radonhalten inte ska överskrida referensnivån på 200 Bq/m³ luft i någon av lägenheterna i flerbostadshusen nedan. Tabellen visar vilka lägenheter som hade mätresultat som överskred Strålskyddsföreskriftens referensnivå i tidigare mätning.

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress	Lägenhetsnummer
1845435	Sågen 4	Trinnöjegatan 6	
1861431	Muraren 9	Sigurd Kochsgatan 14	

2. Efter att Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag ha utfört åtgärder ska företaget genomföra nya radonmätningar i de lägenheter där radonhalter konstaterats vara över 200 Bq/m³ luft, se tabellen i punkt 1. Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden senast den **31 januari 2022**.
3. Utföra mätningar i följande lägenheter:
 - De lägenheter som angränsar till en lägenhet med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft och ligger på samma våningsplan.
 - Lägenheten ovanför och nedanför lägenheten med radonhalt som överskrider referensvärdet 200 Bq/m³ luft.

Mätningarna ska göras mellan 1 oktober och 30 april och pågå under minst 60 dagar. Resultaten ska redovisas till miljönämnden **senast den 31 januari 2022**. Om Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag har mätt i någon av lägenheterna i punkt 3 tidigare och resultatet var under referensvärdet 200 Bq/m³ luft, behöver företaget inte göra om mätningen i den lägenheten.

4. När Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag redovisar mätresultat till miljönämnden ska det framgå vilken lägenhet som respektive mätning är utförd i.



MN § 24 forts.

5. Om Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag säljer någon av de aktuella fastigheterna innan företaget har hunnit redovisa de nya mätningarna, ska företaget i stället lämna köparens namn och adress till miljönämnden.

Nämnden beslutar att förena **punkt 2** i föreläggandet med vite om **50 000 kr** för vart och ett av flerbostadshusen i tabellen i punkt 1, om punkt 2 inte följs.

Av strålskyddslagen framgår att detta beslut gäller omedelbart även om det överklagas eftersom inte annat bestämts

Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden har tidigare uppmanat Mats Bengtssons Bygg i Falköping AB att mäta radon i sina flerbostadshus och redovisa resultaten till nämnden.

I juni 2011 redovisade företaget radonmätningar till miljönämnden. Nämnden granskade resultaten och kom fram till att mätningarna inte var genomförda enligt Strålsäkerhetsmyndighetens mätmetod, samt att det fanns lägenheter där radonhalten överskred referensvärdet för radon i inomhusluft.

I augusti 2012 redovisade företaget resultat från nya radonmätningar. Det fanns mätvärden som överskred referensvärdet för radon i inomhusluft. Efter att företaget redovisat en åtgärdsplan, beslutade miljönämnden i februari 2013 (DB 2013-533) att Mats Bengtssons Bygg i Falköping AB skulle utföra åtgärder och redovisa resultaten till nämnden senast den 30 januari 2015.

I november 2014 meddelade företaget att åtgärderna var försenade och att de skulle redovisa uppföljande mätningar i slutet av mars 2015. I mars 2015 redovisade företaget radonmätningar som visade att referensvärdet för radon i inomhusluft överskreds. Nytt datum för att redovisa uppföljande långtidsmätningar efter radonsänkande åtgärder blev den 31 januari 2016. I januari 2016 kontaktade företaget miljönämnden och redogjorde för att de gjort åtgärder, men endast genomfört korttidsmätningar för att mäta radonhalten. Nya långtidsmätningar skulle redovisas till miljönämnden senast den 31 januari 2017.

I februari 2017 redovisade Mats Bengtssons Bygg i Falköping AB resultat från långtidsmätningar till miljönämnden. Mätningarna visade att referensvärdet för radon i inomhusluft överskreds i flera lägenheter. Åtgärder skulle genomföras och uppföljande långtidsmätningar skulle redovisas till den 31 januari 2018.



MN § 24 forts.

Företaget redovisade resultat från uppföljande radonmätningar i juli 2018. Den 18 september 2018 förelade (MN § 65) miljönämnden företaget att genomföra åtgärder och redovisa resultaten senast den 31 januari 2020. Beslutet var förenat med vite.

I december 2019 kontaktade Mats Bengtssons Bygg i Falköping AB miljönämnden. De redovisade att de gjort åtgärder i tre av de sex flerbostadshusen och genomfört uppföljande mätningar. En av lägenheterna hade en radonhalt som underskred referensvärdet för radon i inomhusluft. Företaget hade kommit fram till att det var nödvändigt att installera från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning (FTX). Under året hade de varit i kontakt med flera olika företag för att genomföra installationen. De hade anlitat ett företag, men detta företag hade inte möjlighet att genomföra arbetet förrän sommaren 2020. Mats Bengtssons Bygg i Falköping AB åtog sig att redovisa resultaten senast den 31 januari 2021.

I februari 2021 redovisade företaget nya uppföljande radonmätningar. I två lägenheter överskred radonhalten referensvärdet. I dessa två lägenheter planerar de att genomföra kompletterande åtgärder. De planerar att redovisa nya uppföljande mätningar till miljönämnden senast den 31 januari 2022.

Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag redovisade även resultat som visade att referensvärdet inte längre överskreds i följande flerbostadshus:

Byggnadsid	Fastighetsbeteckning	Adress
1831940	Ejdern 19	Nils Ericsonsgatan 14
1888363	Kronhjorten 21	S:t Olofsgatan 58
1695102	Agaten 7	Sigurd Kochsgatan 6
1751953	Gästgivaren 10	Parkgatan 18 C

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Av 3 kapitlet 5 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällseliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.



MN § 24 forts.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddslagen framgår att det i fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

3 kapitlet 10 § strålskyddslagen: Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a. god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b. kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c. den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Av 8 kapitlet 4 § strålskyddslagen framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.

I 8 kapitlet 6 § strålskyddslagen finns det angivet att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Av 8 kapitlet 7 § strålskyddslagen framgår det att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

I 10 kapitlet 3 § strålskyddslagen finns det angivet att beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Av 3 kapitlet 6 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår det att referensnivån för radon är 200 becquerel per kubikmeter luft (Bq/m³ luft) inomhus i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande



MN § 24 forts.

Miljönämndens bedömning

Eftersom Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag har redovisat att radonhalten inom nämnda flerbostadshus överskrider Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde på 200 Bq/m³ och på grund av risken för lungcancer i samband med höga radonhalter i bostäder bedömer miljönämnden att det finns skäl att kräva att de ska vidta åtgärder för att sänka radonhalten.

Miljönämnden bedömer att Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag som fastighetsägare är de som har den faktiska möjligheten att genomföra åtgärder för att sänka radonhalten. För att ta reda på om åtgärderna har haft effekt behöver nya mätningar göras efter att åtgärderna är klara. Miljönämnden bedömer att kostnaderna för att utföra åtgärderna och mätningarna är rimliga i förhållande till nyttan det medför.

Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag ska genomföra nya långtidsmätningar i de lägenheter där radonhalter över 200 Bq/m³ luft har konstaterats för att visa att åtgärderna har haft effekt. Eftersom radonhalten kan variera inom ett hus och företaget inte har mätt i alla lägenheter, är det viktigt att genomföra fler mätningar för att säkerställa att radonhalten inte är för hög i fler lägenheter i huset. Långtidsmätningarna ska ske enligt det urval som beskrivs i punkt 3 i beslutet.

Miljönämnden har tidigare förelagt Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag om att sänka radonhalten för flerbostadshusen 1845435 och 1861431. Eftersom de inte har resultat som visar på tillräckliga åtgärder inom förelagd tid anser miljönämnden att det är motiverat att förena föreläggandet med vite för att företaget ska genomföra åtgärder som sänker radonhalten i inomhusluften.

Fortsatt handläggning

När miljönämnden har tagit emot mätprotokoll från Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag kommer nämnden att granska dem. Om protokollen visar att radonhalten inte överskrider 200 Bq/m³ luft kommer nämnden att avsluta ärendet.

Om Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag inte redovisar nya radonmätningar efter att de genomfört radonsänkande åtgärder för flerbostadshusen 1845435 och 1861431 senast 31 januari 2022, kan miljönämnden begära att vitet ska dömas ut. De får då maximalt betala 100 000 kr. Nämnden kan även komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Miljönämnden kommer att fatta beslut om avgift för handläggningen av detta ärende. Avgiften per timma är 1 053 kr. Handläggningen har tagit 2 timmar. Avgiften blir då 2 106 kr. Nämnden skickar beslutet om avgift i form av en faktura.



MN § 24 forts.

I handläggningstiden ingår till exempel inläsning och beredning av ärendet, samråd med andra, registerhållning, upprättande av skrivelser samt beslutsfattande.

Avgiften tas ut med stöd av 10 kapitlet 4 § strålskyddslagen (2018:396) och den taxa för tillsyn inom strålskyddslagens område som gäller i den aktuella kommunen. Taxan är antagen med stöd av 8 kapitlet 14 § strålskyddsförordningen (2018:506).

Det är först när Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag har tagit emot fakturan som de kan överklaga den.

Om Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag vill lämna synpunkter på avgiften ska de höra av sig inom två veckor.

Miljönämnden kommer även att ta ut avgifter för den tid som uppföljningen av detta beslut tar.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2021-03-18

Beslutet skickas till

Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag, info@mbbygg.se
Hemkomfort Svenska Hem & Miljö AB, [REDACTED]

Bilaga till Mats Bengtssons Bygg i Falköping Aktiebolag

Överklagningshänvisning



**Företrädare för Miljönämnden östra Skaraborg vid
förbundsstämma för Sveriges miljökommuner
den 5 maj 2021**

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att utse Ingrid Martens (C) till nämndens företrädare vid förbundsstämma för Sveriges miljökommuner den 5 maj 2021.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg är medlem i Sveriges miljökommuner (tidigare Förbundet för allmänt hälsoskydd – Kommunerna och miljön, FAH) som är ett forum där nationell och lokal miljöpolitik möts och utvecklas. Majoriteten av förbundets medlemmar är kommunala miljönämnder. Den 5 maj 2021 håller de sitt vårmöte med ordinarie förbundsstämma. Nämnden behöver utse en företrädare till stämman.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2021-03-31

Beslutet skickas till

Ingrid Martens



MN § 26

Information

- a) Rapport från presidiedag för miljönämnder 18 mars
- b) Miljösamverkans arbete med covid-19-kontroller
- c) Läget med klagomålsärenden i Horn (dnr 2020-623)
- d) Läget med klagomålsärenden på Peoples Homes AB:s fastighet i Gudhem (dnr 2020-9)
- e) Reservdatumet den 5 maj för miljönämndens sammanträde behövs bara om det finns några ärenden. Besked lämnas senare

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande



MN § 27

Projektrapporter

Miljönämnden har tagit del av följande projektrapporter:

- Kontroller av riskbedömning och egenkontroll hos verksamheter som behandlar avfall eller skrot (dnr 2021-1307)
- Livsmedelskontroll hos butiker och tillverkare (dnr 2020-7323)

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande



MN § 28

Redovisning av delegationsbeslut

Se bifogade förteckningar över delegationsbeslut daterade 2020-02-01 t.o.m. 2020-02-28.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande



MN § 29

Övriga frågor

Fråga om eldning i Hjo

Björn Bröne (L) ställer en fråga om ett ärende om eldning i Hjo som han läst om i tidningen.

Remiss om förslag till VA-plan för Falköpings kommun

Avdelningschef Jenny Möller informerar om att miljönämnden har fått en remiss från Kommunstyrelsen i Falköpings kommun om förslag till VA-plan för kommunen. Remissen har ganska kort svarsdatum så nämnden hinner troligtvis inte svara i tid. (Dnr 2021-2908.)

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att miljökontoret i första hand ska begära längre svarstid på remissen så att nämnden kan besluta i ärendet på sitt sammanträde den 2 juni. Om miljönämnden inte får längre svarstid ger nämnden delegation till ordföranden att svara på remissen.